

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 23. фебруар 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 8

Српски културни клуб свечано обележио св. Трифуна

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Пријатно дружење

Са седница СМС у Мохачу и Новом Сентивану

Прихваћени планови рада за 2006.

Друга недеља у фебруару из аспекта Самоуправе Срба у Мохачу протекла је у знаку разматрања овогодишњих програма. Имајући у виду да месна српска мањинска самоуправа предвођена председником Душаном Матеом још увек не зна какви ће се конкурси расписати за народности, бирано тело Срба је формулисало програм сличан претходној години у нади да ће и ове 2006. уро-

дити плодом одређена финансијска потраживања упућена на адресе разних фондова.

Једно је сигурно: и Мохачанима ће из централног буџета бити преупућена свота од 640.000 форинти, а охрабрујућа вест је да им је већинска самоуправа годишњу помоћ повећала 2% па ће од самог града добити 403.000 форинти. Све то значи да ће сходно материјалним средствима моћи да се реализују

одређени програми од којих су неки већ остварени, као што су дочек српске Нове године, прослава св. Саве, а приређена је и трећа по реду „Колачијада“ (детаљније о овој приредби у следећем броју нашег недељника).

Што се тиче преосталих планова, споменимо традиционално надметање виноградара, ту су и наступи Српског позоришта у Мађарској, а програме мохачких Срба обогатиће и књижевне вечери.

Највећа пажња биће посвећена достојном празновању Духова, заштитнику месне српске православне цркве, односно, прослави св. Николе, патрона Српског клуба у Мохачу.

Срби у граду на Дунаву и ове године заједнички планирају путовање на манастирску славу у Грабовцац. Постигнут је договор да се у случају пријаве мохачке српске деце за разне летње таборе, као што је „Српски језички камп Вук Караџић“ итд, полазницима логора финансирају трошкови превоза.

Поред плана рада за текућу годину, у другој тачки дневног реда чланови бираног тела Срба су разговарали о кирији која се плаћа за употребу Српског клуба. Наиме, недавно је дошло је до повећања цене закупа.

Све у свему, Самоуправа Срба у Мохачу ће и у овој изборној години имати заиста богате програме на које позива не само Србе мештани, већ и све људе добре воље. Имајући у виду одличну сарадњу са припадницима осталих народности и већинским народом, нема сумње да ће приредбе мохачких Срба и током 2006. бити посећене и успешне.

И Срби у Новом Сентивану су прихватили план рада за 2006. годину. На заседању одржаном 10. фебруара, којим је председавала Јелена Марковљев-Веселинов, руководилац бираног тела Срба у овом поморишком насељу, на дневном реду нашле су се четири тачке: разматрање пристиглих писама и других поштанских пошиљ-

ки, формулисање и прихватање плана рада за текућу годину, буџет за 2006. и тачка „разно“.

Након разматрања писама и разних позива који су пристигли на адресу Самоуправе Срба у Новом Сентивану, чланови бираног тела прионули су на формулисање овогодишњег плана рада. Пошто су окончањем радова на изградњи степеништа српске православне цркве успели да и финансијски заокруже прошлу годину, након прихватања прошлогодишњег буџета у износу од 3.000.509 форинти, у нову 2006. Сентиванци су кренули са 640.000 форинти.

Што се тиче овогодишњих програма, месна српска мањинска самоуправа планира организовање једног излета у Сентандреју, приређивање књижевних вечери (на пролеће и јесен), а има у плану и да одржи два парастоса: један Миладинки Путник-Крекић, учитељици која је преминула пре 25 година, а други Тошку Путнику, Србину који је активно учествовао у револуционарним збивањима 1956. године. Поводом 50. годишњице великог историјског догађаја у Мађарској, некадашњем револуционару биће посвећена и једна спомен-плоча.

Свечано обележавање планира се у заједничкој организацији са сеоском самоуправом која се, иначе, обавезала да ће наставити одређене послове код месне српске православне цркве. Обећано је да ће терен пред светињом попуњити земљом, а цркву очекује и кречење.

Наравно, поред већ поменутих радова пажња ће бити посвећена и формулисању разних конкурсних пријава: финансијска помоћ, првенствено, тражиће се за достојну прославу храмовне славе, односно, адаптацију средње собе у парохijsком дому где се планира проширење већ постојеће етнографске музејске поставке.

Чланови Самоуправе Срба у Новом Сентивану су прошлу годину оценили успешном, а сличној се надају и током 2006. у којој је првенствени циљ да се поново формира месна српска мањинска самоуправа и тако настави континуитет мањинског друштвено-политичког, културног и верског живота Срба у Новом Сентивану.

Предраг Мандић

Нова иницијатива из Санотва

У припреми летњи курс хармонике

На помолу је још један табор. Након Народносног комплекса-логора у Батањи, Српског језичког кампа „Вук Караџић“, Веронаучног кампа у организацији Будимске епархије, у таборе ће бити увршћен, изгледа, и Камп хармоникаша у Сантову, где су се раније приређивали фолклорни кампови.

Идеја организовања хармоникашког логора потекла је од Миће Јанковића, шефа Великог народног оркестра Радио-телевизије Нови Сад који је 11. фебруара боравао у Сантову и тамо водио прелиминарне разговоре са Евицом Чатић-Козић, уметничким руководиоцем Културног удружења „Весели Сантовчани“, а како нас је информисао познати хармоникаш, по поменутом питању телефоном се чуо и са Љубомиром Алексовом, потпредседником Самоуправе Срба у Мађарској.

Првенствени циљ табора би био, како нас је обавестио мајстор хармонике, да се усаврши хармоникашко знање сјајних музичара које је упознао на другој по реду „Хармоникијади“ у Печудварду. Слушајући интерпретацију извођача, као стручњак уочио је неке недостатке хармоникаша на које им је већ тада, у оквиру једног предавања, скренуо пажњу: радило се о правилном држању инструмента

и другим појединостима, мањим грешкама које се, наравно, могу елиминисати. Искорењивању већ поменутих проблема би служио седмодневни или десетодневни хармоникашки курс који би се, током лета, приредио у Сантову.

Мића Јанковић, иначе, већ има идејни програм за хармоникашки табор, штавише, припрема и нека изненађења. Примера ради, у случају да се међу хармоникашима нађу и музичанти на дугметари, онда је спреман да у помоћ позове маистра Бранимира Ђокића, шефа Великог народног оркестра Радио Београда.

Осим хармоникашког табора, разговарало се и о припремама ускршњег бала. У последње време већ је постао обичај да на балском веселу у организацији Културног удружења „Весели Сантовчани“ наступају и естрадни уметници из Новог Сада. Тако ће то бити и овом приликом, наиме, 16. априла за добру разоноду гостију побринуће се Оркестар Миће Јанковића и солисткиња Љиља Петров, а њима ће се придружити и Оркестар „Зора“ под руководством Крунослава Киће-Агатића.

Након ускршњег бала Мићу Јанковића, иначе, очекује још један боравак у Сантову. Наиме, 28. априла имаће задатак да из стручног аспекта пропрати жупанијско такмичење певача и музичаната.

Све у свему, разговори су окончани договором да што пре отпочну припреме како ускршњег бала тако и хармоникашког табора. Поготово је одређивање термина курса хармоникаша од изузетног значаја, како не би дошло до истовременог организовања овог табора и разних других кампова и програма. Што се тиче даљих контаката, они ће уследити путем телефона, а већ сада може се закључити да ће Сантово 2006. године постати један од центара српског фолклора у Мађарској, будући да се поред већ наведених приредаба планира и свечано обележавање 20. годишњице рада Културног удружења „Весели Сантовчани“. Прослава јубилеја предвиђа се, такође, за лето.

П. М.

Мића Јанковић

Сарадња на пољу социјалне заштите

У организацији Старачког дома у Сурдукињу, делегација Геронтолошког центра из Суботице од 13. до 15. фебруара боравила је у Жупанији Барањи где је посетила социјалне установе, пре свега, старачке и домове за хендикепирану децу.

Истакавши важност обиласка ових институција, Божидар Ђурић, руководилац службе услуга суботичке установе подвукао је да су приликом тродневне посете он и његови сарадници стекли заиста корисне информације на пољу збрињавања старијих особа и хен-

дикепиране деце. Са мађарским колегама разменили су искуства на основу којих су констатовали да се сам рад не разликује у многоме – разлике су уочљиве у финансирању, односно приступу жупанијске и локалних самоуправа.

Будући да питању социјалне заштите пажњу посвећује и Европска унија, гости из Суботице су посебно били заинтересовани на који начин Унија третира и финансира институције у којима се збрињавају старије и хендикепиране особе.

П. М.

Српски културни клуб свечано обележио св. Трифуна

Добра посета, пријатно дружење

Поводом славе заштитника наше културне организације у великој сали Самоуправе Срба у Мађарској, 16. фебруара уприличена је пригодна свечаност. Чланове клуба и госте на почетку је поздравио председник СКК, Војислав Ластих, а обред резања славског колача и благосиљања кољива обавио је будимпештански парох, о. Мирослав Шешевић уз саслуже-

ње Ђакона Зорана Остојића. Празновању св. Трифуна присуствовали су и ученици српске гимназије у Будимпешти, а у краћем обраћању свечарима, о. Мирослав Шешевић између осталог је рекао:

– Желим да са нама овде заиста крочи благодат Духа светог, да кроз наше молитве ова кућа буде благословена, да Клуб молитвама заштитника светог великомученика Трифуна унапредује, да наша деца и сутра кад нас једнога дана више не буде, знају ко су, шта су и да се језик којим ми причамо у овој кући још дуго чује.

У наставку, краћи извештај о раду у протеклом периоду присутнима је поднео секретар, Владан Јовановић. Он је овом приликом, поред осталог, истакао да је у 2005. организација акценат ставила на јачање веза са матицом и повезивање са српским заједницама у околним земљама, у првом реду са нашим сународницима у Републици Хрватској.

Организатори су се потрудили да се свечари и гости те вечери осећају пријатно уз богато послужење и музику. На хармоници су свирали ученик српске гимназије у Будимпешти, Предраг Алексов и Недељко Узелац из Осијека, а чланове ужег руководства овом приликом смо запитали како виде деловање Клуба у 2006. у којој нас на јесен очекују и мађински избори.

С. М.

Владан Јовановић, секретар:

– Припремамо се за време када можда неће бити Српске самоуправе у Будимпешти, као институције која нам стоји „иза леђа“ и у свему нас максимално подржава. Желимо да у току године изгласамо нови статут Клуба, као цивилне организације и да га мало омасовимо.

Војислав Ластих, председник:

– Клубске активности морамо још више да оживимо. Предстојећи избори утицаће и на нас, што значи да је неопходно веће ангажовање на друштвеном плану, како би могли да нас примена новог мађинског закона ојача, а не ослаби.

Црквени календар на завидном уметничком нивоу

Колекција најлепших икона Епархије будимске

Музеј Епархије будимске у сарадњи са Привредном комором Панчева и благословом Његовог преосвештенства епископа будимског г-дина Лукијана, после паузе од неколико година успео је да објави други по реду црквени календар за 2006. годину. Фотографије за ово репрезентативно издање радили су Иван Јакшић и Атила Мудрак, а аутор дизајна је академски сликар Милан Јакшић.

На 12 страница календара приказане су изабране српске иконе са територије Мађарске, које су изложене у Музеју Епархије будимске. По избору историчара уметности, Косте Вуковића на фотографијама се смењују представе Богородице са Христом и Деизиса (моленија), из XVIII века, које су у Сентандреју донете из храмова у Српском Ковину, Ђуру, Српском Титошу, Вилању, Балашађармату, Батасеку,

Грабовцу, Доњој Нани и Острогну.

Задржавајући првобитно значење споне која нас повезује са Христом, Богородицом, или представљеним светитељима, каже су у уводној речи на првој страници календара, иконе у ликовном и стилском смислу носе препознатљив печат времена у којем су настајале. Такође дају свеобухватан преглед развоја уметности на подручју Епархије, када су се овде одвијали сложени процеси обнове и препорода српске црквене уметности и културе.

Стога овај календар не представља само пуки преглед дана у години, односно, наших црквених празника, већ и могућност да се потенцијални власник упозна са делом наше културно-историјске баштине и у свом поседу и по истеку календарске године задржи фотографије трајне уметничке вредности.

С. М.

Љубинка Роцков начиње славски колач

Дан државности Републике Србије обележен и у Будимпешти

Сретење, најзначајнији датум српске историје

Свечано обележавање Сретења, Дана државности наше матице и Првог српског устанка под Карађорђем Петровићем уприличено је 15. фебруара у библиотеци ССМ. У организацији Српске самоуправе Будимпешти и Српског културног клуба овим поводом предавање је одржао професор из Београда, Момчило Павловић, председник Друштва историчара Србије.

Сретење је као Дан државности Србије уведен законом о државним празницима, јула 2001. године. До тада је био само један од верских празника који у нашем народу има одређену традицију и за који су, у зависности од краја, везани различити обичаји. Датум у себи обухвата два велика догађаја – дизање Првог српског устанка и (после 30 година), усвајање првог српског устава, који је Србију увео у ред модерних европских држава.

Интересантно је напоменути да је закон изгласан противљењем тадашњих радикала и СПС-а, који су у то време сматрали да треба да се слави 7. јули као Дан борца, или 28. март када је донет тзв. Милошевићев Устав. Тако је настала могло би се рећи парадоксална ситуација, јер је у Србији овај Устав и даље на снази, али је празник у међувремену промењен.

Током веома интересантног предавања, којем је поред осталог присуствовао Његово преосвештенство епископ будимски г-дин Лукијан и део представника нашег јавног живота, Момчило Павловић је такође рекао да узимајући у обзир све што се у протеклом периоду десило, Србија није успела да нађе добар баланс између транзиције и традиције. Чини се као да је из велике српске историје избачено оно што Србима није могло да донесе леп углед међу европским народима. Први српски устанак ипак представља повратак на слободарске корене, који изванредно кореспондира са европским вредностима оног доба.

Сретењски Устав највећим делом у ствари је преписан француски, односно, белгијски Устав што значи да је Србија тада умела да нађе своје место у Европи, за разлику од данашњих дана, где још увек има лутања и кретања у круг. Гост је током свог излагања говорио и о важности Првог српског устанка, односно, значају Карађорђа Петровића као једног од најзначајнијих ликова српске историје чије је дело оставило велики печат на све области друштвено-политичког и културног живота Србије.

С. М.

Шаролика слика финансијског стања српских мањинских самоуправа

Lokalne самоуправе nisu qvek široke ruke

Савет удружења мањинских самоуправа у Печују 10. фебруара одржао је још једно у низу заседања на којем су представници бираних тела мањина, међу којима је био и Радован Горјанац, председник Самоуправе Срба у Печују, послушали извештај о нацрту буџета града а затим и расправљали о њему.

Из аспекта локалних, па и месних мањинских самоуправа, почетак године карактерише формулисање буџета. Сам старт у многоме зависи од материјалних средстава, а оно што је карактеристично, већина (а можда чак и сва) насеља суочавају се са дефицитом који ваља некако смањити. Није другачије ни са Печујем, штавише, културна престоница Европе 2010. године суочава се са проблемима који могу негативно утицати и на финансијско потпомагање месних мањинских самоуправа. Тешкоће није крио ни Ласло Шо, председник Комисије за буџет. Он је истакао да у финансијском стању града није дошло до помака, што негативно може да утиче на помоћ која се упућује мањинским самоуправама у главном граду Жупаније Барање.

„У односу на претходну годину, буџет од 37.953.848.000 је ставка која не значи никакав помак напред – било би потребно барем још 15 милијарди форинти, толики је захтев” – рекао је искрено Ласло Шо, који је додао да је за мањинске самоуправе предвиђено укупно 20 милиона форинти, што је мање од прошлогодишње суме, док је за Савет удружења мањинских самоуправа резервисано 7 милиона форинти. У оба случаја може да дође до смањења о којима се, током овог полугођа, може поново расправљати – речи су председника Комисије за буџет.

Шта рећи после оваквих уводних речи? Представници мањина, упознати са тешким финансијским положајем насеља, у сваком случају били су умерени и нису прешли у оштре нападе. Свесни смањења средстава намењених бираним те-

Радован Горјанац и Ивица Ђурок

лима народности, затражили су да се ставка од 20 милиона форинти, обезбеђена за функционисање и програме мањинских самоуправа повиси на 22 милиона. Осим тога, формулисана је молба да се почетком сваке године за функционисање мањинских самоуправа у првом кварталу свим бираним телима мањина преупути 300.000 форинти.

Чланови Савета удружења мањинских самоуправа су изразили бојазан и у вези са покрићем програма који представљају уводни део празновања 2010. године, када ће Печуј бити културна престоница Европе.

И сам Ласло Шо признао је да по поменутом питању постоје проблеми, наиме, у првом кругу формулисан је захтев од 950 милиона форинти, он је затим смањен на 450 милиона, а тренутно за уводне програме културне престонице Европе 2010. у овој текућој години има 100 милиона форинти. Наравно, колико ће све коштати, нико не зна – рекао је председник Комисије за буџет при граду Печују.

Делимични одговори су дати 16. фебруара, када је одржано скупштинско заседање локалне самоуправе. Донета је одлука и у вези са оним што је највише занимало представнике мањина: све је остало по првобитном нацрту, тј. мањинске самоуправе ће укупно делити 20 милиона форинти, а Савету удружења мањинских самоуправа доделиће се предвиђена сума од 7 милиона форинти.

Молба о повишици са 20 на 22 милиона форинти биће размотрена током априла.

Мањинске самоуправе у Печују, па тако и српска, добро су прошле, јер ће и ове године добити припомоћ од стране локалне самоуправе града. Међутим, има и таквих српских мањинских самоуправа у Жупанији Барањи које уопште не добијају од већинске самоуправе финансијску подршку, као што су бирана тела Срба у Липови и Виљану. Упркос томе, њихови председници нису незадовољни. Штавише, Вера Шакић-Урсић, председница Самоуправе Срба у Виљану истиче:

– И локална самоуправа у Виља-

ну налази се у тешкој финансијској ситуацији па зато није у могућности да нам да материјалну подршку. Ипак, излази нам у сусрет. Наиме, при обнови српске православне цркве градоначелник Ђула Такач обезбеђује нам бесплатно раднике, машине и све друге ствари које су неопходне при реконструкцији. Нама је то заиста велика помоћ и моментално нам је најважније да што пре окончамо вишегодишње радове на нашем светом храму.

Самоуправа Срба у Мохачу је малчице срећније руке, јер ове године локална самоуправа јој је изгласала већу помоћ. Повећање од 2% значи да ће се месној српској мањинској самоуправи из градске касе преупутити 403.000 форинти, а та свота, како вели Душан Мате, председник бираног тела Срба у граду на Дунаву, биће довољна за реализацију одређених културних програма.

Иначе, слика по питању доделе финансијске помоћи месним српским мањинским самоуправама је заиста шаролика. Постоје насеља где, нажалост, бирана тела Срба не добијају ни једну пребијену пару: Батања, Чанад, Медина и још један мањи број наших мањинских самоуправа не ужива у широкогрудости већинске самоуправе која, иначе, по закону није обавезна да за своје мањинске самоуправе издвоји било какав новчани оквир.

Сегедин, град који је по величини сличан Печују, карактерише други пример. Сваке године, мањинским самоуправама у граду на Тиси, па тако и бираном телу Срба, локална самоуправа обезбеђује суму истоветну оној која се даје из централног буџета. Дакле, Самоуправа Срба у Сегедину додатно ће добити 640.000 форинти, што је благи пад у односу на прошлу годину. Са друге стране, имајући у виду претходну годину, буџет Дома народности је повећан: док се установа предвођена директором Ференцом Гајдом 2005. морала задовољити са 7,5 милиона форинти, догле је та ставка ове године повећана на 9 милиона форинти.

Примери су, дакле, заиста различити. Наравно, постоје српске мањинске самоуправе које су заиста у завидном материјалном положају па много „лакше дишу”.

Овим другима, без додатне материјалне помоћи, не преостаје друго него да конкуришу. На срећу, у поменутих бираним телима, и упркос тешкој финансијској ситуацији постоји добра воља и одлучност да се нађу додатни новчани извори, а у случају да не дај Боже у томе не успеју, ипак, код многих је уочљиво залагање да помоћу скромних средстава природе програме и приредбе у циљу очувања, неговања и бољег упознавања српске културе и светосавског српског православља.

Предраг Мандић

Ласло Шо, председник комисије за буџет

Марија Јоланта Земплењи и Радован Горјанац

Вук Драшковић, министар спољних послова Србије и Црне Горе

Мађарска – пример успешне евроинтеграције

После демократских промена у Србији, многи су веровали да је наша матица на европском прагу и да су јој врата ЕУ већ отворена. Међутим, не само да се то није десило, већ грађани имају утисак да су додатно кажњени: од поштравања визног режима за излазак из земље, преко беспарице која је продубљена, до не баш обећавајућег решавања питања Косова. По речима министра спољних послова СЦГ, Вука Драшковића, разлог томе је врло јасан и зове се Хаг:

– И даље смо под притиском одређених „патриотских“ странака и појединаца и њихових прича да је Европа наш непријатељ, да је цео свет заправо антисрпски настројен. Једноставно, оног момента када будемо казали тим снагама: „Па ви желите несрећу Србије зато што сте увек на њеној несрећи градили своју срећу, и личну и страначку“, мислим да ћемо ми да кренемо у будућност. Нико нема право да гура нацију да буде талац једног човека, који неће да се преда Трибуналу у Хагу. Уз претпоставку да је оптужница потпуно лажна, мислим да би његова обавеза била, као Србина, да оде тамо, да ослободи нацију и да јој скине окове са руку, јер истога тренутка Србија огромним корацима креће ка Европској унији. Шта то значи? За последњих петнаест година Грчка је добила више од 100 милијарди евра из фондова Европске уније, и то народ мора да зна. Мислим да би наше, пре свега младе људе, требало упућивати да виде шта се данас ради у Бугарској, у Румунији, да виде где је данас Мађарска, где су Словачка, Чешка, Пољска, у односу на које смо били двадесет година испред пре двадесет година. Е, сада су те земље далеко, далеко испред Србије.

Како у овом тренутку изгледа српска преговарачка позиција о статусу Косова, будући да Србија није испунила оно што се од ње тражи?

– Наша преговарачка позиција и око Косова је већ сада драматично уздрмана и ослабљена због тога што, где год одем, једноставно се суочавам са оптужбом да смо власт, да смо влада, да смо народ који једини није испунио обавезе према једном суду који је основао Савет безбедности УН, а тај исти савет би требало да донесе и пресуду о будућем статусу Косова.

Када су отпочели преговори 10. октобра прошле године о нашем придруживању Европској унији, комесар за проширење ЕУ Оли Рен у Београду је гласно и јасно рекао да преговори у неком тренутку могу бити прекинати или суспендовани ако не буде правовремено отклоњена хашка препрека, ако Србија са свог пута према Бриселу не буде склонила ту препреку, тај камен. Свуда у свету, људи на функцијама када говоре, говоре одговорно, а ми још некако верујемо да не треба слушати шта се каже.

Преговори су у опасности све док се та препрека не уклони. Наша преговарачка државна позиција око будућег статуса Косова је у овом часу драматично ослабљена и угрожена опет због истог проблема.

Како процењујете даљи развој политичке ситуације на Косову после Руговине смрти?

– Ругова никада није био заговорник смрти, насиља, али јесте родоначелник идеје о независном Косову, што је његово легитимно право. Он је настојао да се до тога дође мирним путем. Што се тиче Резолуције 1244, симболично је, и више од тога, да је на једном важном скупу учињен значајан напор да она буде заобиђена, да не буде ни споменута. Она је враћена захваљујући, наравно, мом наступу, али ја знам да није случајно покушано да буде заобиђена. То је једна порука која нам се шаље, а у вези је са поменутом препреком. Наравно, не може се мењати воља великих, а на грађанима Србије је да одлучују, чак и у анкетама за истраживање јавног мњења, а не на неким будућим изборима, шта ће да кажу.

Ја напросто покушавам да уверим људе да НАТО, који је диктирао резолуцију 1244, ни те 1999. године, као ратни победник над Милошевићем, није хтео да крши Повељу УН и завршни Хелсиншки акт, односно није одузео територијални интегритет Србији. Јесте Србији одузео суверенитет над Косовом, протерани су и војска, полиција, судство, сви симболи власти на Косову и сва власт српска са Косова је протерана и заведена међународна управа, али територијална целовитост саме државе није доведена у питање, тако да и данас на мапама и документима видимо да је Косово у државним оквирима Србије. Наша граница има наше име, говорим о граници са Албанијом и са Македонијом, без обзира на то што ни наша војска, ни полиција није на тим границама и што не може ни на стотине километара да им се приближи. Према томе, ја питам зашто би шест и по година касније, пошто се говори о некаквој независности, Србији био одузет и територијални интегритет? Зашто би се кажњавала проевропска влада због Милошевићеве политике сада и зашто би се кажњавао српски народ који је управо већински гласао да тај Милошевић оде са власти. И нема одговора с њихове стране на то питање, осим што се упозорава да ми не смемо да ризикујемо да будемо проглашени за државу која штити оптужене за ратне злочине. Према томе, ја мислим да нам мудра, одговорна стратегија, уз уклањање хашке препреке, отвара врата за постизање једног максимално реалног, максимално могућег и по интересе Срба на Косову и Метохији и државе Србије у целини задовољавајућег решења, које би ап-

солутно поштовало сва легитимна права албанског народа, максимално се заштитила права српског народа на Косову и Метохији, цркве, манастири, специјалне везе са Србијом, очувао територијални интегритет земље. То је оно што би се могло постићи под условом да Србија изнутра постигне ову преговарачку позицију и да не буде тих унутрашњих препрека на којима ћемо се, могуће је, поломити око самих разговора о будућем статусу Косова.

Како коментаришете чињеницу да влада у Србији функционише захваљујући подршци странке Слободана Милошевића? Сме ли таква влада уопште да наљути СПС испоруком хашких оптуженика?

– Од момента када је ова влада формирана, ја говорим да је то учињено потпуно нелогично. Ја сам се борио против тога и остао сам у мањини на Главном одбору СПО. Трбало је да се да још времена, па да Демократска странка са овим станкама буде у влади, а не да имамо ову накарадну позицију, сада нелогичну, да је ДС у опозицији са радикалима, а да ове друге проевропске снаге у земљи имају подршку СПС, чији је председник и данас Слободан Милошевић. Ја не спадам у оне који глорификују ову владу, иако је у постојећим околностима постигла и неке значајне резултате. Ако ништа друго, у кратком времену смо стигли у предворје ЕУ, а то је питање и демократско и финансијско. Мислим да ресори које у тој влади држи СПО функционишу добро, нас нема ни у каквим аферама, није нас никада ни било. Шеснаеста је година да водим ову странку и никада ни од једног тајкуна и богаташа нисмо имали никакву корист, контакт, никада било какве договоре, завере са тајним Милошевићевим службама, криминалним групама. Напротив. Били смо им само мета и никад нисмо добили један динар од било кога из иностранства. Али, тих 10 година под Милошевићем, а то се наставило и касније, било је најлакше сатанизовати и нападати СПО. Моја странка је као члан ове владе пре две године на седници Главног одбора готово полуултимативно тражила хитно да се реформишу Милошевићеве службе безбедности, и војне и полицијске. Једноставно, из темеља, као што су урадили Чеси, да ће се тако моћи уклонити хашка препрека и да се буквално отклони све што спречава најбржи пут земље ка Бриселу.

Како вас, после свега што су Срби као нација и као појединци доживели, дочекују у свету?

– Где год сам био, на било којем састанку, сви почињу питањем: „Када ћете једном да испуните ту своју моралну и законску обавезу?“. Одговарам да се надам да ћемо и молим их да помогну, али то је дуга прича. Мислим да је аме-

Вук Драшковић: „Још увек имамо, сем шминке на површини, нетакнуте Милошевићеве службе безбедности.“

ричка позиција и њихов тврд став око тога да не можемо да уђемо у Партнерство за мир док не уклонимо ову хашку препреку погрешно. Ја идем у Вашингтон и опет ћу покушати да их убедим. Европљани су прихватили моје становиште да се не условљава, већ да уђемо у Партнерство за мир и ако не испунимо ту препреку, јер ћемо је као чланица ове организације сигурно брже уклонити него ако будемо изоловани и дамо шансу снагама бившег режима да се врате на власт и затворимо све путеве према Европи. Када су хашки оптуженици у питању, ја сам своје рекао и стојим иза тога, а онај ко би требало да тражи, тај би требало да буде полетан да тражи. Нажалост, још увек имамо, сем шминке на површини, нетакнуте Милошевићеве службе безбедности.

Када ће, према вашим очекивањима, проблем Србије са хашким оптуженицима коначно бити решен, с обзиром да је то „питање свих питања“?

– О овом питању рекао сам онолико колико могу да кажем као министар иностраних послова, а мислим да би било јако добро да наши медији и јавност притегну надлежне за ова питања, шефове службе безбедности, министра унутрашњих послова и друге, јер ја нисам ни једно ни друго.

Замерају вам да као министар иностраних послова доста тога радите „на своју руку“?

– Ништа ја не радим на своју руку. Напросто, мени политику креира коалициони програм, и ја га се придржавам, и други фактор који ми одређује пут је државни и национални интерес.

Д. Ј.

Промовисан роман Драгомира Дујмова у Сенти

„Воз савести” међу потомцима оптаната

У сарадњи Камерне сцене „Мирслав Антић” из Сенте и Српског културног клуба из Будимпеште, 3. фебруара је у новој, импозантној згради Дома стваралаштва, промовисана књига Драгомира Дујмова „Воз савести”. Промоцију је водила критичар, преводилац и рецензент Драгиња Рамадански, професор на Филозофском факултету у Новом Саду.

Многи ће се можда са разлогом запитати зашто је баш одабрана Сента? Одговор је више него једноставан. Наиме, у овом питомом бачком градићу на обали Тисе, живе потомци негдашњих српских оптаната из Мађарске, па је то био првенствени разлог да се у овој, иначе национално мешовитој средини, промовише роман нашег књижевника из Будимпеште.

Тридесетак знатижељника, слушали су критичарско излагање Драгиње Рамадански која је, између осталог, о Дујмовљевом роману рекла и следеће: „Ово је археолошки роман, који истражује сложено ткање људских мотива у потрази за оним што се зове не само бољи него и часнији живот. Роман отрежњујућег суочавања индиви-

дуализма и колективизма. (...) Ово је високопрофесионална уметничка фотографија епохе, у више секвенци тоналитета, од лирског до натуралистичког.”

О Дујмовљевом литерарном језику госпођа Рамадански је закључила: „То је учињено квалитетним језиком, рекла бих драгоценим у својим реконструктивним моћима, који се не да без остатка свести на стилизацију говора српске дијаспоре у Мађарској, као ни шаро-

лике гласове дате епохе, јер је остварен онај високоиндивидуални вишак, који је уједно и залога трајања”. Делове романа је маестрално читао месни сценски уметник Предраг Поповић.

У разговору након промоције госпођа Драгиња Рамадански је поделила своје утиске са самим аутором. Она је навела да је веома импресионирана Дујмовљевим романом. Дала је обећање да ће свој критичарски приказ у скорје

време доставити „Летопису Матице српске”, а такође и реномирано часопису „Поља”. Дујмовљев таленат је окарактерисала да је овим романом створио трајну вредност, а то је највише што један књижевник може да чује од свога критичара. Госпођа Рамадански је окупљенима још открила и праве критичарске бисере. Наиме, одушевили су је поједини – како се изразила – дујмовљевски придеви као: „коротни” или „леђати Руси”, а такође је оставио на њу утисак и повлаштени глагол „бубрити”.

Драгомир Дујмов је своје утиске сумирао овако: „За мене је велика част што сам чуо мисли госпође Драгиње Рамадански о мом роману, иначе најцењеније критичарке данашње књижевне епохе. Био је то прави изазов, јер сам знао да ће она без длаке на језику рећи своје опаске. Срећом, њој се, без икакве сумње, мој роман допао и то ме веома одушевљава, већ и због тога што је за мене веома важно да чујем критичарску оцену професионалног стручњака и књижевног znalца.”

Владан Јовановић

Драгомир Дујмов, Драгиња Рамадански и Предраг Поповић на промоцији

Оптација српског живља након Првог светског рата била је и више од избора, било је то жељно, жуђено стављање на страну вековног националног сна и племенског мита. А где је мит, ту је и манипулација, ту је и сурово демитологизовање.

Најтеже пада оно *никада више*. Без њега, номадизам је нормално, чак помодно стање данашњице. Човек осећа потребу и да оде и да се врати, и тако у бескрај. Човек може да заволи и друге обале, и што је још важније, може да постигне да тамо заволе њега. О томе пишу Владимир Тасић или Давид Албахари, који су осцилирање између нове и старе домовине прихватили као подношљиво и подстицајно стање. О томе пише Новосађанин Атила Балаж, који живи на потезу Нови Сад – Будимпешта. Његови мађарски пријатељи, кад примете да је сентан, шаљу га у Сентадреју, код „његових Срба”, где је изнајмио гарсонјеру, да ствара и негује своју носталгију.

Хтела бих да верујем да и српски књижевник из мађарске престонице, господин Драгомир Дујмов, има ту слободу у бирању сопственог амбијента, да му је једнако лепо на свим његовим адресама, па био то потез, трокут, петља, плетеница, круг или нека друга компликована путања. Најстрашнија је тачка, и то насилно наметнута, са које нема помака.

Пред нама је, дакле, роман – преиспитивање слободне одлуке, која никад није без кајања, а поготово ако се односи на бирање места живљења и подаништва некој држави. Роман који надрашта своју грађу, и историографску, и породичну, и аутиобиографску, и проговара о ономе што је суштински важно.

Да, може и то да се деси: да не опростимо понешто својој држави. Десило се то и великом мађарском писцу Шандору Марайу, или великом Русу Владимиру Набокову, који су своју домовину сачували само у језику.

Ово је и археолошки роман, који истражује сложено ткање људских мотива у потрази за оним што се зове не само бољи него и часнији живот. Роман отрежњујућег суочавања индивидуализма и колективизма.

Драгиња Рамадански Роман преиспитивање (Драгомир Дујмов, *Воз савести*, Будимпешта, 2005)

У уметности, међутим, није толико битно шта, већ како.

Наш вечерашњи гост осведочени је песник, приповедач и драматург. Трагове свих тих позвања налазимо у овом његовом роману, који је требало знати, умети и смети написати. То ће пре свега оценити читаоци, а потом и књижевни znalци.

У темељу овог романеског самоиспитивања јесте реаранжирање онога што зовемо историјска грађа.

То је учињено квалитетним језиком, рекла бих драгоценим у својим реконструктивним моћима, који се не да без остатка свести на стилизацију говора српске дијаспоре у Мађарској, као ни шаролике гласове дате епохе, јер је остварен онај високоиндивидуални вишак, који је уједно и залога трајања.

Чињеница пак да је главни јунак – фотограф, представља један могући кључ за читање. Његова опсесија је да „украде пролазни тренутак за вечност”, да спасе призоре од заборавља. Кроз његов пештбудимски атеље пролазе многе упечатљиве личности, представници ондашњег друштва, баш као што се у оближњој кафани одвијају многи занимљиви разговори, и сучељавају различита мишљења. Тако компонован јунак, који поврх свега машта о кинематографу, о уметности овековечивања покрета, даје предност универзално читљивом погледу на свет. Професионално измештање изван текућих вер-

балних острашћености (он не бира муштерије, већ оне бирају њега) чини од њега шармантног пикарског јунака, чију судбину читалац прати са интересовањем. Леворуко момче са фотографском „жицом” на фону пресудних историјских дешавања, као што је рат и поратно померање граница, са свим пратећим појавама, може да манифестује и нездраву, претерану радозналост али *овај* вандрујући фотограф није такав. Оно што плени код њега јесте баш његова питомост, толерантност, комуникативност, умереност. Он више наликује на путујућег зографа, из времена давних сеоба, који сликовно бележи призоре надродног подвизавања.

Управо је њему поверена улога мапирања датог, оптантског, сегмента српске миграције: након два и по века, шачица Србаља се са, већ једном досегнутог, Севера, обрела на, једном већ напуштеном, Југу.

У свом том комешању, води се и невидљиви дијалог надисторијских стихија, који писац повезује са језиком биљака, ненаметљиво наговештавајући да је оно малореко, немушто и невидљиво – најтрајније и неискорењено. Маркантне личности овог романа прати у том смислу речит облачић мириса: цимета, смокве, багрема, љубичице, босиљка, макар и лука. Темељну метафору, овога пута вредносну, изриче импозантни скопски ефендија, на једној од тачака миграцијске путање, који смисао живота предочава и опет флоралним поређењем, слатко-кисело-горком саставницом егзотичне воћне ароме.

Ово је високо професионална уметничка фотографија епохе, у више секвенци тоналитета, од лирског до натуралистичког. И с разлогом је на једном од описаних перона, у маси путника, уочена и препознатљива силуета „Церњанског”.

Наставак романа могли бисмо, тако, лоцирати на палубу прекоокеанског брода Викторија.

Копка нас како је, опет и вазда у туђини, рођени уметник остварио свој сан...

У Сенти, 3. фебруар, 2006.

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ

Прадомовина

Из онога што смо у претходном броју рекли о најранијим вестима о старим Словенима, може се закључити – барем у главним цртама – где је била њихова постојбина. Но треба рећи да по питању прадомовине Словена и данас има различитих мишљења.

Ослањајући се на стару руску хронику, на такозвани Несторов или Кијевски летопис с почетка XII века, неки научници су тврдили да је словенска прадомовина била у Подунављу и Потисију. Према Нестору су и неки други рани летописци Словене изводили из Паноније. Тако је у XII и XIII веку у чешким и пољским манастирима настала легенда о три брата, о Чеху, Леху и Русу (или Меху) као праоцима чешког, пољског и руског народа, који су кренули са територије Хрватске или Србије.

Данас се у науци сматра да се прадомовина Словена налазила северно од Карпата, али њене границе, поготово према истоку и западу, нису потпуно утврђене. Неки научници мисле да у оно време кад су Словени још чинили јединствену етничку и језичку заједницу, њихова територија на западу није допирала даље од реке Висле (правац Варшва – Краков), док други западну границу траже код источног слива Одре. На истоку је, сматра се, граница словенске прадомовине захватала горње порече Дњепра, на северу је допирала до Прибалтика, а на југу се завршавала на падинима Карпата, захватајући горњи ток Прута, Дњестра и Буга. Појединачно речено, словенска прадомовина се налазила на територији данашње Пољске, можда само источне Пољске, у јужним белоруским и северним украјинским крајевима. Барем по данашњем стању и знању науке. Како се народ множио, прадомовина је постајала све тешња па су се Словени почели ширити у разним правцима. На западу су већ у III-IV веку запосели целу територију између Одре и Лабе, допирући до Хамбурга, нешто касније и до Магдебурга, Готе и Бамберга, у мањим групама чак и даље. Ти такозвани полапски Словени су се дуго одупирали надирању Германа са запада, али су с временом ипак подлегли германизацији. Забележено је да је у тим крајевима – ваљда у околини Линебурга, у крају који се и данас зове „Вендланд“ – 1798. године преминуо последњи сељак који је још знао *Оченаш* на полапском словенском језику.

Ширили су се Словени и према истоку па су прилично рано допрли на северу и североистоку до Ладошког језера и горњег поречја Волге, а на југоистоку су дошли до средњег Дњепра и горњег Дона.

Кренули су, наравно, и према југу, али о том потом.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Коланс

На једној од главних пејштанских раскрсница данас се покварио семафор. Лампа, што би овде рекли. А баи у то доба дана из свих шеснаест трака – са сваке стране света по четири – права најезда аутомобила. Плус виламоши из два правца, на сваких пар минута. Невиђени кркљанац. Све ври као у кошници. Неки шофери сели на сирене, други псују кроз прозор, трећи шкрџују зубима, а већина све то ради истовремено. Само трамвајије ћуте. Навикли ваљда, шта ће. Стисну звоно па ко се склони, склони. И да видиш, склањају се. Само њима. То је зато што једино са трамвајијама нема шале. Било шта друго да те споткачи у том лонцу, имаи неке шансе да те са лица места однесу у једном комаду. Код виламоша, богами, тешко.

Не знам тачно колико је пометња трајала. Вероватно не дуго, пошто је после пар сати, када сам се вратио, све било по старом. Све лампе светле, нигде ситног стакла нити трагова кочења. Па шта онда, рећи ћеш ти. Коланс као и сваки други. Да, али ме је све то подсетило на нешто друго, што на први поглед нема никакве везе са пејштанском гунгулом. Елем, и сама си сигурно приметила да се у ономе што из матичне земље допире до нас преко сателита и интернета такође не зна ко тије ни ко плаћа, некако баи као на једној оваквој раскрсници. А између два коланса, кад семафори на кратко прораде па се запенушали политиканти и гологузе неваљке примире, новинари се нађу у небраном грођу па, куд ће шта ће, хајде да представе народу и неку књигу. Да не отупи баи кроз наскроз.

Али, ко још има времена да се припрема и за такве разговоре? Боже, па за читање књиге је потребно неколико дана, а ко ће да плати то изгубљено време? Тако се новинар снашао па је за своју гоићу, списатељицу, из блока истраго иста она питања која је ономад постављао једној новокомпонованој мученици, а пре тога и куварици у студију: како је настало ваше дело, где то што сте нам спремили може да се нађе и шта нам ново спремате.

Гледа га жена, па ће запрепаићено:

– Добро, а јесте ли прочитали моју књигу?

Овај прогута кнедлу и признаде да није. Учиниће то, каже, већ колико сутра.

– Добро, онда ћу доћи сутра – рече гоића, скиде микрофон са кошуље и ногу пред ногу одишета из студија.

– Хе, добро... – промуцао је водитељ и најавио нешто чега се више не сећам.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Тактилна изложба „У додиру с антиком“

Од прошле недеље до краја априла посетиоци Народног музеја у Београду имају јединствену прилику да осете и виде копије вредних скулптура музеја Лувр из Париза, као и неколико оригиналних дела из фондуса Народног музеја на изложби „У додиру с антиком“. Реч је о гостовању Тактилне галерије Лувра чији су програми, односно експонати прилагођени хендикепираним особама, тачније слепим и слабовидим. Ова изложба биће и прилика да се заборави на уобичајену салонску атмосферу музеја, где ништа не сме да се додирне јер, као што најављује Татјана Цвјетићанин, директорка Народног музеја у Београду, биће могуће дотаћи и неке оригинале. Током трајања изложбе у Народног музеју биће организоване радионице са децом школског узраста и децом са посебним потребама.

Награда „Јоаким Вујић“ додељена композитору

Композитору Војиславу Вокију Костићу додељена је, и недавно и уручена, статуета „Јоаким Вујић“ за животно дело. Ово је први пут да је признање које носи име оца српског театра додељено за музику у позоришном чину. Статуета се додељује четврт века, а у образложењу жирија каже се да је композитор Војислав Костић „својом музиком омеђио читав један век“ а „његова музичка атмосфера је одразила не само време које оживљава на сцени, чинећи га савременим, већ и простор на којем живимо.

Безброј заборављених тонова, мелодија и народних инструмената вратио је у памћење нације“. „Посебно сам почаствован што ми је додељена награда „Јоаким Вујић“ која носи име оснивача првог српског књажевског театра који је далеке 1835. године ударио темеље позоришној уметности Србије“, рекао је тим поводом Војислав Костић.

Прославе 101. године од оснивања СКД

Српско књижевно друштво обележило је прошле недеље великом књижевном вечери у Културном центру Београда, 101 годину од оснивања. И Удружење књижевника Србије, до 26. маја ове године, обележава исти јубилеј (у задужбини Илије М. Коларца одржано је велико књижевно вече, каквих ће бити и ове године), а већина програма већ је остварена прошле године.

Вим Вендерс на београдском ФЕСТ-у

Управо је завршен 56. берлински фестивал, а већ 24. фебруара у Београду почиње 34. ФЕСТ, на којем ће гост, и личност у жижи, бити Вим Вендерс (Ернст Вилхелм Вендерс, 1945), култни немачки филмски редитељ, аутор 26 филмова међу којима су и „Хамлет“, „Небо над Берлином“, „Париз, Тексас“, „Буена виста сошал клуб“, „Земља изобиља“ итд. У Салону Музеја савремене уметности у Београду Вендерс ће присуствовати отварању изложбе својих уметничких фотографија великог формата „Слике лица Земље“; студентима филмске и ликовне академије одржаће мастер клас, а 5. марта, у великој дворани Центра „Сава“, пред пројекцију свог најновијег филма „Don't Come Knocking“ свечано ће прогласити ФЕСТ затвореним.

...И

ТАЧКА

Округли сто

Велики округли сто у сали за строго поверљиве састанке Централне градске већнице Б, ремек-дело непознатог мајстора, склопљен с љубављу и умећем од чисте, првокласне храстовине, стоји насред раскошне просторије кружног облика, (опасан тешким, тапацираним столицама на које су се протеклих векова спуштале многе уважене задњице знаменитих управљача Б) и када би умео да проговори испричао би најзанимљивију причу о историји града, много тачнију и изнијансиранију, али и крвавију и прљавију од свих књига и студија локалних историчара, али храстов сто у овој сали нема ни очи, ни уши, ни уста, а да су му којим чудом и дати сви ти органи, добро би размислио да ли да проговори, или радије да и даље мудро и непоколебљиво ћути, глумећи део намештаја и у вековима који му предстоје, чувајући страшне тајне које је нехотице сазнао.

Унапређени ветеринар

Чувени ветеринар града Б, познат по многим својим несвакидашњим подухватима (једном је применом вештачког дисања уста на уста реанимирао великог сивог медведа који је пао с неког узвишења, а дуги пут рецитовањем лирских песама умирио подивљалу дивљу свињу), недавно је унапређен и од сада ће лечити људе, пре свега чланове градске управе, који су својим преданим и квалитетним радом заслужили оваквог стручњака за особног лекара.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ

Косово Албанцима – Србија Шешелју

Заменик председника Српске радикалне странке (Војислава Шешелја) Томислав Николић главна је звезда прошлонедељне епизоде чувене српске сапунске опере по имену „Шта ће бити са Косовом, Црном Гором и осталим назови српским земљама”. Тома Николић је, наиме, упозорио да се може десити да ће Срби тражити своју посебну државу унутар Црне Горе, ако би се та држава осамосталила гласовима мање од 50 одсто укупног броја бирача. „Све испод 50 одсто плус један уписаних за СРС није меродавно и са таквом, на силу створеном државом Србија не би требало да има односе”, рекао је Николић на конференцији за новинаре.

То, међутим, није ништа наспрам оног што је Николић рекао о Косову. После сусрета са Коштуницом, Шешелјев заменик је изјавио да је са српским премијером био сагласан у једном: ако Албанци добију независност – Србија ће прогласити окупацију Косова! Најгоре од свега било је то што се српска влада данима није оглашавала поводом ове изјаве која, наравно, није наишла на разумевање у међународној заједници. Што се домаћих реакција тиче, оне су по обичају биле опречне. Од оних који кажу да то што Тома прича пише у Уставу, да је термин „окупација” већ користила Српска православна црква и патријарх Павле, до оних који мисле да је реч о бесмислици јер по међународном праву окупа-

ција настаје као последица рата, у којем нападач осваја неку територију, а Косово није под окупацијом него под међународним протекторатом. Оне који су највише цецидлачили, занимало је ко би у том случају био окупатор?

Од неког новог рата, међутим, нема ништа, и то су празне приче. У Србији је свима, па и радикалима, јасно да за још један сукоб против целог света нема ни снаге ни елана. Од независности Косова, звучи парадоксално, највеће ће користи имати управо Српска радикална странка. Све је више оних који због губитка Косова предвиђају радикализацију бирачког тела и победу Шешелјеве опције на следећим изборима. Најтужније је то што овакав сценаријо ни мало не брине Европу, којој је ипак најважније да се преговори заврше ове године. Другим речима, ако је долазак радикала на власт у Србији цена коју међународна заједница треба да плати за независност Косова, онда Запад пристаје и на тај дил.

Сви они који су прошле недеље посетили Београд, али и многи амбасадори, веома су се интересовали да ли постоји могућност да радикали добију власт. Када им је речено да та могућност постоји, одмах су питали шта би они урадили у вези с Косовом и да ли би то значило заопштавање ситуације. Ако је на то питање одговор „не”, онда долазак радикала на власт у Србији њих не брине, поготово што се очекује да они буду кооперативни у односу са међународном заједницом.

Да ли ће одбијање радикала да се одрекну Шешелја и Милошевића резултирати застојем у преговорима СЦГ са ЕУ њих не занима, као што их не занима ни да ли ћемо Србија у ЕУ ући за седам или 15 година. То је већ, за разлику од Косова, унутрашње питање једне суверене државе.

жио је прошле недеље од владе да „одмах појача” мере заштите живине у тој земљи, због појаве смртоносног вируса Х5Н1 у суседној Италији. „Од суштинског је значаја да одмах предузмемо мере заштите живине, и спречимо ризик пандемије”, рекао је Ширак током састанка кабинета.

У Румунији је откривено седам нових жаришта птичјег грипа у зонама делте Дунава, Црног мора. У свим новим жариштима је откривен вирус Х5, а у неким је већ установљен и високо патогени Н1, док се у другим очекују коначни резултати. Стручњаци, међутим, оцењују да су слаби изгледи да се ускоро искорени птичји грип, јер се, доласком пролећа и птица селица, очекују нова жаришта птичјег грипа. Птичји грип је до сада коштао Румунију 3,5 милиона евра за организовање карантина у жариштима, дезинфекције домаћинства и целих насеља, возила између жупанија у близини жаришта, а такође за накнаде грађанима којима су жртвоване птице.

У Словенији је прошле недеље почео да важи измењени правилник о увођењу мера због птичјег грипа, којим је читав држава проглашена подручјем ризика. Проширено је, такође, и подручје изразитог ризика, на којем се перад мора узгајати у затвореним просторима. У околини насеља Леген код Словен Градца, ветеринарске власти ће почети спровођење превентивних заштитних мера, због угинуле сиве чапље за коју се сумња да је заражена вирусом птичјег грипа. Поред сиве чапље, сумња се да су птичјим грипом заражени и лабудови са подручја Марибора и Муте, где су већ уведене посебне мере заштите.

Чешки експерти су уверени да је питање дана када ће се смртоносни вирус птичјег грипа појавити у Чешкој и зато одгајивачи живине имају обавезу да спрече контакт са дивљим птицама. Пошто је птичји грип већ дошао до граница Чешке, у Аустрију и Немачку, а регистрован је и у Мађарској, Централна епидемиолошка комисија поштрила је мере и забранила држање живине на отвореном.

ТЕКУЋА

ТРАКА

Савет безбедности УН о Косову

Савет безбедности УН је прошле недеље расправљао о Косову. Сви наступи су били у оквиру очекиваног, а за Србију може бити охрабрујуће што су представници Кине, Украјине и Аргентине били изричит да се Косово не сме посматрати као изузетак и правити преседан по овом питању. До будућег статуса Косова и Метохије треба да се дође компромисом, а не намећањем независности за ту покрајину, пренео је Савету безбедности УН председник Србије Борис Тадић. Седници је присуствовао и косовски премијер Бајрам Косуми, али као посматрач, док је у име Косова иступао Јесен Петерсен.

Јунак у парламенту

Председник Европске комисије Жозе Мануел Барозо и комесар ЕУ за проширење Оли Рен, посетили су Србију и Црну Гору. Госте су у Београду примили највиши државни званичници, а Барозо, којем је ово први долазак на Балкан, обратио се посланицима у савезном парламенту. Све време док је држао говор о „европској перспективи”, 30 посланика Српске радикалне странке стајало је мирно обучено у беле мајице на којима је испод слике хашког затвореника, писало: „Шешел – српски јунак”.

Муке по референдуму

Демократска партија социјалиста Мила Ђукановића одбила је предлог специјалног европског изасланика Мирослава Лајчака да квалификована већина на референдуму о државној самосталности Црне Горе буде 55 одсто изашлих, или 41 одсто уписаних бирача. Европски изасланик Мирослав Лајчак предложио је такође да референдум у Црној Гори буде одржан 14. маја, заједно с локалним изборима.

Ратни план Пентагона

Генерал Петер Пејс, шеф Генералштаба војске САД недавно је потписао четворогодишњи стратегијски извештај Пентагона који је прошле недеље представљен америчком Конгресу. Извештај је промовисао нову стратегију названу „Дуги рат”, који је заменио „рат против терора”. Дуги рат је резултат развоја америчког стратегијског размишљања од напада 11. септембра. Гледајући иза ирачког и авганистанског бојног поља, амерички команданти разматрају рат у неограниченом времену и простору против глобалног исламског екстремизма. Наглашен је преокрет од конвенционалних војних операција као што је била инвазија на Ирак 2003. у праву брзог развоја високо мобилних, често тајних антитерористичких снага. Међу специфичним мерама које су предложене су повећање специјалних операција од 15 одсто, додатних 3.700 кадрова у психолошким операцијама као и повећање броја цивилних јединица за 33 одсто, скоро двоструко повећање беспилотних легилица, конверзија подморнице, лансирање нуклеарних ракета Тридент у конвенционалним ударима, повећање способности морнарице, специјални тимови обучени за откривање и преношење нуклеарног оружја брзо било где у свету и нови бомбардери дугог домета.

Европа и даље стари

Земље Европске уније (ЕУ), ако не спроведу обимне реформе, суочиће се са мањим растом и већом потрошњом због очекиваног старења популације у наредним деценијама, упозорила је прошле недеље Европска комисија. Пензионисање послератне „бејби-бум” генерације од 2010. и стално повећање очекиваног животног века значи да ће Европа до 2050. имати само двоје радно активних на четворо пензионера, оцењује се у извештају влада 25 чланица ЕУ.

ОКО

ПЛАНЕТЕ

Нови случајеви птичјег грипа у Европи

ЕУ се припрема за борбу против вируса

Ветеринарски стручњаци Европске уније обновили су планове којима би се помогао надзор дивљих птица, и увеле рестриктивније забране увоза у Унију, након што су се званичници посетили тражењу начина да се заузда ширење смртоносног вируса у Европи. Док су представници Аустрије и Немачке саопштили да су дивље птице у њиховим земљама позитивно тестиране на смртоносни Х5Н1, Европска комисија је одобрила више од 1,9 милиона евра додатних средстава за националне програме надзора, као и додатна тестирања која би осигурала рано откривање вируса.

Панел ветеринарских стручњака такође је обновио планове суспензије увоза неиспитаног перја из свих земаља ван ЕУ. „Циљ националних програма надзора је обезбеђивање раног откривања случаја птичјег грипа, посебно код дивљих птица и живине у Европској унији”, изјавио је портпарол ЕУ Филип Тод. Он је рекао да се програми спроводе од 1. фебруара до краја године. Тод је додао да је програмима предвиђено тестирање 60.000 дивљих и 300.000 припитомљених птица.

Дејвид Набаро, координатор УН за борбу против птичјег грипа упозорио је да у Украјини, где се Х5Н1 раширио у 24 села, а у још 18 су забележени сумњиви случајеви угуинућа птица, постоји висок ризик да се појаве нови случајеви. „Претња и даље постоји”, рекао је у Кијеву. „Птичји грип ће наставити да долази у Украјину, здравствене службе морају бити спремне да раде са зараженим особама, као и на могуће преношење вируса са човека на човека”.

Председник Француске Жак Ширак затра-

Ловац и пас, Адам Палиц, 2. разред

Цртежи основаца из Ловре

Животиње зими, Сања Радашин

Зима у шуми, Катарина Станковић 3. разред

Поклон Српске самоуправе VII кварта

Обогаћен фонд школске библиотеке

Српска самоуправа седмог кварта је од свога настанка увек потпомагала рад Српског забавишта, основне школе, ђачког дома и гимназије у Будимпешти. Тако је и овом приликом учинила у виду куповине тридесетак српских књига чиме ће се обогатити фонд школске библиотеке. На овогодишњој школској прослави Дана светог Саве, 26. јануара, председница др Александра Ластих је директорки Катици Рус уручила поклон књиге савремене српске књижевности. Иницијатива је почела још током октобра месеца када је у Српском ђачком дому

Српска самоуправа VII кварта организовала манифестацију „Књига која се чита срцем”. Тада се родила идеја да се у Београду набаве квалитетна дела савремених српских писаца, која се данас радо читају у српској престоници.

На светосавској прослави се председница Ластих обратила свим окупљенима, наглашавајући да је 2006. година посвећена великом српском научнику светског гласа – Николи Тесли. Она је у име Српске самоуправе VII кварта дала предлог да Српска школа у Будимпешти убудуће узме име Николе Тесле.

Ко прочита не скита!

Да ли сте ово знали?

Божидар Борђошки који је рођен 1867. у месту Силбаш, у Бачкој, као гимназијалац написао је позоришни комад „Свилени рубац”. Овај комад наградила је Матица српска већом наградом, пошто су тадашњи челници ове важне установе мислили да је аутор дела чувени песник Јован Јовановић Змај. Међутим, када се испоставило да је „Свилени конац” написао Борђошки, награда је смањена.

„Српски дневник” је само један од давно заборављених српских листова који су се издавали у Будимпешти. Уредник ових новина био је Александар Стојачковић, рођени Сомборац, који је у Пешти боравио као посланик у мађарском Парламенту. „Српски дневник” је излазио 1888-1889. године, два пута недељно.

Током Првог светског рата на оба веома важна ратишта на челу аустроугарске војске стајали су генерали српског порекла. Аустроугарским трупама на галицијском фронту командовао је генерал Пухало, Србин који је добио племство са титулом „фон Брлог”, одакле је и потицао. У Италији је главни командант аустроугарских снага био такође Србин, генерал Светозар Боројевић.

У Будимпешти је давне 1913. године било чак 111 биоскопа!

Данас најпознатији српски научник, Никола Тесла, крајем седамдесетих година XIX века студирао је у Грацу. Због свог тешког материјалног стања ради помоћи обратио се Матици српској у Пешти. Ко зна због чега, његова молба је одбијена.

Прослава светог Саве у Сентандреји

У Сентандреји је у недељу, 29. јануара у Благовештенској цркви, након свете литургије коју је служио протојереј о. Војислав Галић, архијерејски заменик Епархије Будимске, уприличен рецитал деце, поводом светог Саве.

У свечаној беседи о светом Сави као духовном оцу српског народа, о. Војислав Галић је рекао да када мислимо на светог Саву пре свега мислимо на његово дело. Дело његове жртве и његове љубави. Треба да га се сећамо чинећи добра дела. Зато деца рецитују, спремамо колач и кољиво. Све то изискује труд, а без труда и жртве нема Савиног пута.

Прослава овог празника је обновљена стиховима и рецитацијама деце пре шест година, када је у Српском клубу одржана свечаност и рецитал ђака који су похађали факултативну наставу српског језика. И ове године, уз велико залагање госпође Радојке Маргаритовић, сентандрејска деца су рецитовала стихове о првом српском просветитељу, за шта су била награђена пакетићима.

Надајмо се да ће се наставити ова традиција која темељи српски идентитет и да ће се жива српска реч чути у Сентандреји још много година.

В. Ч.

Помажите своју Цркву и најстарију српску задужбину

Српска православна Епархија будимска захваљује вам на доброволном прилогу који сте у виду 1% вашег пореза на лични доходак упутили нашој Цркви.

Поред духовно-богослужног рада, наша Епархија има и огромну одговорност када се ради о обнови и одржавању храмова који чувају велико црквено-уметничко благо и као тапије сведоче о нашем историјском трајању на овим просторима.

Све то тражи далеко веће материјалне жртве него што је Епархија будимска у могућности сама да поднесе.

Молимо вас зато и ове године упутите 1% вашег пореза на лични доходак на име Српске православне Епархије будимске.

Сваки, па и најмањи прилог Црква ће примити са захвалношћу.

Назив:

Thököly Száva Alapítvány

Порески број: 18661208-1-13 Технички број: 0420

Српска православна Епархија будимска
Задужбина Саве Текелје

Помажите са 1% личног дохотка наше институције, задужбине и културно-уметничка друштва

Називи и адресе:

➤ **Szentendrei Szerb Klub, Kulturális Egyesület**
2000 Szentendre, Paprikabíró u. 12. —Порески број: 195889286-1-1388531

➤ **Szerb Demokratikus Szövetség**
1065 Budapest, Nagymező 49. —Порески број: 191765166-2-42

➤ **Szerb Iskoláért Alapítvány**
1074 Budapest, Rózsák tere 6-7 —Порески број: 18154135-1-42

➤ **Battonyai Szerb Általános Iskoláért és Óvodáért Alapítvány**
5830 Battonya, Hunyadi u. 54. —Порески број: 188371677-1-04

➤ **Thököly Száva Alapítvány**
2000 Szentendre, Pátriárka u. 5. —Порески број: 18661208-1-13

➤ **„Bánát” Szerb Kulturális Egyesület**
6772 Deszk, Tempfli tér 8. —Порески број: 19084729-1-06

➤ **„Tabán” Szerb Folklorcentrum Egyesület**
1074 Budapest, Rózsák tere 6-7 —Порески број: 18062025-1-42

➤ **„Veseli Santovcani” Nemzetiségi Hagyományőrző Egyesület**
6525 Hercegszántó, Gábor Áron u. 40. —Порески број: 18352773-1-03

➤ **„Opanke” Szerb Hagyományőrző Kulturális Egyesület**
2013 Pomáz, Wörösmarty u. 14/a. —Порески број: 18668102-1-13

Програм Српског културног клуба у Будимпешти

у марту месецу, 2006.

02. март – Представљање Вјећа српске националне мањине града Загреба

09. март – Вече уз музику

16. март – Пројекција домаћег филма

23. март – Књижевно вече – гост, Светлана Велмар Јанковић

30. март – Шаховско вече

Покладне буше у Мохачу приредбе 25. и 26. фебруара, у центру Мохача

25. фебруара, у 20 сати – Бал народних мањина (у згари Самуправе) у оквиру пригодног програма хрватске, пољске, мађарске и српске игре. Домаћини су: оркестри – Шумаши и Чабар.

26. фебруара – Покладна недеља

од 09 сати – Вашар народне радиности

од 10 сати – Програм појединих културно уметничких друштава

Поред хрватских, мађарских, пољских друштава наступиће:

КУД Јован Лазих из Хрватске и КУД Шаренац из Медине

од 14.30 сати – Поворка мохачких буша

Дечји клуб „Шарена барка”

Срдачно позива велике
и мале на заједничко дружење
5. марта, у недељу

на броду „Vogue” од 10 – до 13 сати

Гостује позоришна трупа „Осмех” из Србије са представом под насловом „Дебело заљубљен”. Малишане очекује и Милан са својом ликовном радионицом.

Улаз је 400 фт, а посетиоце – малишане у паузи очекују колачи и сокови.

Српски културни клуб у Будимпешти и Српска самоуправа у Будимпешти срдечно Вас позивају на трибину

Рад Вјећа српске националне мањине града Загреба

говори председник ВСНМГЗ Давид Орловић

у оквиру теме биће говора о потписаном споразуму о сарадњи Вјећа српске националне мањине града Загреба и Српске самоуправе у Будимпешти

Четвртак 2. март 2006. године у 18 сати

Улица Фалк Микше бр. 3

Балканска музика оркестра „Фалкафолк”

Музичирање на оригиналним инструментима
26. фебруара у 19 сати, у музичкој кући „Fono” —Budai Zeneház
(Адреса: Budapest, XII. Sztregova u. 3.)

Бал у Калазу

У Калазу ће се у месном Дому културе 3. марта (у петак) са почетком у 20 сати одржати балско весеље. Том приликом госте ће забављати оркестар „Чабар” из Баје. Цена улазнице је 1.000 форинти. За децу до 14 година улаз је бесплатан. Резервације на телефон: 26- 343-345.

CNN

Недељни лист Срба у Мађарској.
Адреса: Srpske narodne novine, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретар редакције: Милица Вукаловић. Оснивач и

издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског закона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Преплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоца: Карољ Сабо. ✦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov@freemail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Отац Серафим Роуз

Пад човеков (I)

Пад је изменио и душу и тело човеково. Он је за њих био, у правом смислу речи, и смрт. Смрт коју видимо и тако називамо у суштини је само растављање душе са телом, који су се, пошто је од њих одступио вечни Живот Бог, претходно нашли умртвљени. Ми се рађамо већ убијени вечном смрћу! А не осећамо да смо убијени, као што ни један мртавац не осећа своје мртвило! Болести нашег тела, његово подлагање непријатељском деловању различитих ствари из материјалног (вештастивног) света, његова неосетљивост – последица су пада. Услед тог пада наше тело је ступило у ред животиња, оно постоји животом своје пале природе. И за душу представља тамницу и гроб. Веома су јаке речи које употребљавамо! Али, и оне још увек недовољно снажно исказују испалост нашег тела са висине духовне у стање плотско. Неопходно је зато очистити себе брижљивим покајањем, неопходно је осетити бар у неком степену слободу и узвишеност стања духовнога, да бисмо стекли представу о кукавном стању нашег тела, о његовом стању мртвила, проузрокованом отуђењем од Бога. У овом стању мртвила, услед крајње неосетљивости и грубости, његова чула нису способна за општење са духовним бићима и не опажају их.

Тако затупљена секира више није способна за наменску употребу. Света духовна бића уклонила су се од општења са људима као са створењима која више нису достојна тога. Пали духови, повукавши нас у сопствени пад, помешали су се са нама и – да би нас лакше држали у ропству – настоје да и се-

Фото: Иван Јакушић

бе и своје ланце учине за нас невидљивим. Ако нам се они и откривају, то чине само ради тога да би учврстили своју власт над нама. Сви ми који робујемо греху, треба да знамо да нама општење са Ангелима није и не може тако лако

бити својствено услед нашег отуђења од њих падом, а да нам јесте својствено, због истог узрока, општење са изопштенима (из заједнице светих духовних бића) духовима, у категорију којих ми сада спадамо душом. Зато они који се

чулно јављају људима који живе у греховности и паду јесу демони, а нипошто свети Ангели. „Оскврњена (окаљана грехом) душа”, рекао је свети Исак Сиријски, „не улази у царство чистоте и не придружује се духовима Светих” (Слово 74). Свети Ангели јављају се само људима који су са Богом и њима обновили општење својим светим животом (ипак, у ретким случајевима, у служби особитог циља, Бог шаље свете Ангеле да се јаве грешницима, па чак и животињама).

Премда демони, јављајући се људима, понајвише узимају изглед светих Ангела да би их лакше обмањивали, премда понекад настоје да људе увере како они и нису беси него душе људске и премда, покатак, предсказују и будућност и откривају (различите) тајне – никако им се не сме веровати. „Сатана се претвара у Ангела светла и слуге његове претварају да су слуге правде”, рекао је свети апостол Павле (2.Кор. 11, 14-15). Опште правило за све људе у томе је да никако не поклањају веру палим духовима када им се они јаве на чулан начин, да не улазе у разговор са њима и да уопште на њих не обраћају никакву пажњу те да њихово јављање сматрају за највеће и најопасније искушење. У време тога искушења мисао и срце треба управити ка Богу, са молитвом да нас помилује и искушења ослободи. Жеља, пак, да се духови виде и радозналост да се о њима сазна и да се упознају знак је крајње нерасудности и потпуног непознавања духовних и делатних предања Православне Цркве.

(Из списа „О виђењу духовних бића или како Православна црква гледа на тзв. улажење у свет духовних бића”)

Свети Јован Шангајски

Први непријатељи поштовања Мајке Божје

Са ширењем вере Христове и прослављењем Имена Спаситеља света а заједно са Њим и Оне, Која се удостојила да је Мајка Богочовека – расла је и мржња непријатеља Христових према Њој. Марија беше мати Исусова. Она је представљала највиши пример чистоте и праведности и, шта више, напустивши и овај живот Она је моћна подршка хришћанима, премда невидљива телесном виду. Због тога сви који су мрзели Исуса Христа – и нису веровали у Њега, који нису разумели Његово учење, или тачније, нису желели да га схвате како Га је Црква схватила, који су хтели да замене проповед Христову својим људским умовањем – преносили су мржњу према Христу, Јеванђељу или Цркви, на Пречисту Беву Марију. Хтели су да понизе Марију да би уништили веру у Њеног Сина, да створе лажну слику о Њој пред људима да би изградили цело хришћанство на другим основама. У Маријиној утроби сједини-

ли су се Бог и човек. Она је била та која је послужила као лествица Сину Божјем, Који је сишао с неба. Нанети ударац Њеном поштовању значи ударити хришћанству у корен. И сам почетак Њене небеске славе био је обележен на земљи провалом злобе и мржње према Њој од стране безбожника. Када су после Њене свете кончине апостоли носили Њено свето тело да се погребне у Гетсиманији, месту изабраном од Ње, Јован Богослов је ишао напред носећи гранцицу из раја, коју је три дана раније са неба донео арханђел Гаврило, обавештавајући је преласку у небеску обитељ. „Када Израел изађе из Египта, дом Јаковљев из народа туђег”, запева ап. Петар из Пс. 113. „Алилуја”, запеваше сви апостоли са својим ученицима, нпр. Дионисијем Ареопагитским, који су такође били чудесно пренети у то време у Јерусалим. И док је та света химна певана, коју су Јевреји назвали „Велико Алилуја”, јеврејски свештеник Антоније

приђе ковчегу желећи да га преврне и баца тело Мајке Божје на земљу.

Дрскост Антонијева била је одмах кажњена: арханђел Михајло одсече му руке које остадоше висећи на ковчегу. Ужаснути Антоније у страшним мукама увиде свој грех и поче се молити Христу кога је мрзео и би одмах исцељен. Не оклевајући он прихвати хришћанство и исповеди га пред својим бившим верницима, због чега од њих мучки пострада. Тако је намера да се огреши о Мајку Божју послужила да се Она заиста прослави. Непријатељи Христови се нису усуђивали да показују непоштовање према телу Пречисте грубом силом, али њихова злоба није престајала. Гледајући како се хришћанство свуда шири почеше приносити гнусне клевете о хришћанима. Ни име Мајке Божје не оставише на миру и измислише причу како је Исус из Назарета дошао из лоше и неморалне породице, и да се Његова мајка здружила са не-

ким римским војником. Али, ова лаж је била толико очита да би могла да привуче озбиљну пажњу. Породицу Јосифа заручника и саму Марију знали су сви из Назарета и околине у то време. „Није ли ово дрводеља, син дрводељин, Јосифов син, син Маријин, и брат Јаковљев и Јосијин и Симонов и Јудин”? „И нису ли сестре ове међу нама” (Мт. 13:54-55; Мк. 6,3; Лк 4:22). Тако су говорили Његови земљаци када им је Христос открио у назаренској синагоги мудрост која није од овог света. У малим местима породиче се добро знају, а на чистоћу брачног живота се строго пазило.

Зар би се према Исусу односили с поштовањем позивајући Га да проповеда у синагоги да је рођен из незаконитог брака? На Марији би Мојсијев закон био примењен, а који наређује да таква особа буде каменована; фарисеји би то искористили да пребаце Христу за понашање Његове Мајке. Међутим, било је баш обрнуто. Марија је уживала велики углед: у Кани је била почасни гост на свадби и када је Њен Син био осуђен нико се није усудио да исмева и блати Његову Мајку.